

ДИАХРОННИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
t_alexandrova_@mail.bg

В брой 3 за 2023 г. на списание „Български език“ се представят резултатите от различни диахронни изследвания на българския език. Разискват се проблеми на графиката, на лексикалната и антропонимната система на българския език в исторически и културологичен аспект.

В статията на Марияна Цибранска-Костова „За кирилицата като шрифт на Балканите през XV–XVI век“ се обсъждат два въпроса: за вариантността на кирилицата като графична система в първите печатни кирилски шрифтове и за нейната роля в процеса на осъществяване на културното единство в графичното многообразие на Балканите. Правят се обобщени наблюдения върху типовете правописни системи – търновска, юсова, рашка и ресавска. Анализират се графичният инвентар на отделни издания по избрани диференциални признаци и културно-ареалната специфика на изданията. Зачитава се тезата, че ранната печатна кирилица е едновременно знаково-информационна система и феномен на културата, който поддържа традицията и утвърждава книжовния ѝ преситиж.

Георги Митринов анализира данни от „Новооткрит възрожденски писмен паметник с гръцко писмо от Централните Родопи“ – Устовския сборник, който включва части от дамаскинови слова, евангелски текстове и др. и чийто съставител е възрожденският деятел Кирик Бялковски. Очертават се редица особености на паметника: използване на гръцка графика, придържане към местен родопски диалект, но и присъствие на особености от югозападни български говори, както и на лексика, характерна за църковнославянския език. В статията са набелязани насоки за проучване на графичните, граматичните и лексикалните особености на писмения паметник като част от българската възрожденска книжовна традиция.

Татяна Брага представя резултатите от изследване, което е част от постдокторански проект, в статията си „Диахронен аспект на българската антропонимна система през XIX в. Езикови особености. Тенденции“. Проучването е базирано на архивни материали от XIX век, въведени за първи път в научно обращение, и разкрива особеностите на формирането на антропонимната система на една българска общност извън българската етническа територия. Изследването се фокусира върху промените, настъпили в личноименната система на българските преселници от селището Табак (Южна Бесарабия) в условията на различни езикови влияния, като представя лингвистични и статистически данни за българските лични имена от XIX в..

Ванина Сумрова разглежда „Съществителните имена от общ род в Найденов-Геролия речник“. Представени са както структурата на речниковата статия за имената от общ род, така и нейните особености; посочени са типовете дефиниции, които авторът използва. Анализът показва, че първият многотомен речник в българската лексикография дава правилна граматична характеристика и точно тълкуване на значението на имената от общ род.

✉ доц. д-р Татяна Александрова

Секция за съвременен български език

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България